

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadását
 vagy megőrzését nem vállaljuk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Közjogi és gazdasági érzék a kamarákban.

Bölcs és helyes gondolat volt az Országos Magyar Gazdasági Egyesület vezetéséről az, hogy a rendes szokástól eltérőleg, egy nagy és a magyar nemzet összességét gazdaságilag és alkotmányjogilag egyaránt érdeklő kérdésben kikérte a magyarországi kereskedelmi és iparkamarák együttes közremunkálását. Ezt a parlamenti és gazdasági viszonyok által szükségessé tett kooperációt a kamarák részéről az OMGE abból az alkalomból vélte szükségesnek megalapozni, hogy a Wekerle kormány távozásával és a Khuen regime életbeléptével annak a veszedelme mutatkozott, hogy rendeleti uton léptetik életbe a román szerződést és időközben megkötött szerb szerződés az is ezen az uton fog életbeléptetni. Ha még hozzáveszünk ehhez, hogy Ausztriában nagy a hajlandóság a magyar közgazdaságnak csak ártó argentiniai szerződés megkötésére és számolunk azzal, hogy mikor a nemzet élő lelkiismerete csak a sajtóban nyilatkozhatik meg s ennek a megnyilatkozásnak nincs meg az a sankciója, mintha az a nemzet szerves akaratát képviselő törvényhozásban juthatna kifejezésre: tisztában vagyunk azzal, hogy az OMGE hazafias és kiváló missiót vég-

zett akkor, midőn a zavaros politikai viszonyok idején az egész ország gazdasági szervezett közvéleményét szólította sorompóba annak a megakadályozására, hogy az országot sem gazdasági, sem alkotmányjogi sérelem ne érje.

Ez a hazafias érzés szülte akció, úgy látszik, megtörik a kamarákon. Azok a szervezett érdekképviseletek, a melyek minden lehető alkalommal felemelték szavukat a nemzet soha el nem homályosított és el sem homályosítható gazdasági önrendelkezésének a sokszor felesleges bizonyítására: most más hurokat pengetnek.

Egyes kamarák az ONGE megkeresése kapcsán hozott határozataikban nem csak nem tartják szükségesnek a rendeleti uton való életbeléptetés ellen tiltakozni, de egyenesen arra biztatják Khuen-Héderváryékat, hogy ne rendeljék alá a célszerűséget az alkotmányos formásoknak.

A debreceni kamara például hivatkozván az ipar és kereskedelem szorongatott érdekeire, a célszerűség főtvényeit hirdeti irányt szabóknak. Hát ez a mai züllött viszonyok között bizny nem jelent egyebet, mint felhívást, bátorítást alkotmányszegés elkövetésére.

Igazán jó szerencse ennek a boldogtalan országnak, hogy kereskedelmi és

iparkamaráinak ilyen cinikus alkotmányos felfogása mellett vannak kívül a magyar alkotmánynak védelmezői. Így a román királyi kormány számol a magyar politikai viszonyokkal és az immár megkötött kereskedelmi szerződés életbeléptetésére hat havi haladékot ad. A közös külügyi kormány, a mely a szerződés mögött áll, egész tekintélyét latba vetette, hogy ezt a haladékot Romániától kieszközölje, a király, a kinek mint osztrák császárnak nagy érdeke lett volna, hogy a birodalma másik felében meghozott felhatalmazási törvény alapján léptettesék életbe a román szerződés, mindmennyian tiszteletben akarják tartani a magyar alkotmány tiltó rendelkezését, csakis a kereskedelmi és iparkamarák sietnek.

De hova visz ez a sietős út? Immár zsákutcában vannak a kamarák. Sem a magyar, sem a közös kormány, sőt még a román kormány sincs velök egy véleményen, mert mind belátja, hogy ezeket a szerződéseket nem lehet becsempészni. Ezeket csakis törvényesen lehet, úgy, amint az OMGE alkotmányos formák között követeli.

A kamaráknak ezzel az együttes és egészen egy nyomon indult akciója bevilágít abba a gondolkörbe, amely ezeket a szervezeteket körülveszi. Rideg

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A főhadnagy elmélete.

— Látod — mutatta az orvos, mikor mint látogatóját körülvételezt az elmeorvosintézet hatalmas kertudvarán látod, ott van a hetvenötös, mindjárt bemutatlak neki.

A pad előtt, a kova most léptünk, nyulánk és szemmel látható megtörtsége mellett is még mindig daliás termetű fiatal férfi guggolt, ujjával a kavicsos porban babrálva.

Amint meghajlotta léptünk ropogását, fölpillantott. Arca, amelyet a régebbi sűrű beretváltástól tükösen nézett be a szőke szakál, igen sápadt volt és beesett; szemében azonban tűz villogott. Nem is tűz, csak mind a két felszemében egy szikra, mely ahogy a tekintete folyton ide-oda járt, villámként cikázott a szemgolyó egyik részéről a másikra: a téboly szikrája ez.

Ránk nézett és furcsán mosolygott.

— Szervusz doktorkám — szólt kissé recsegő hangon, miközben kezét egy pillanatra felvette a kavics darabokról, amelyekkel, amint én vettem észre, játszott ott. — Gyere csak ide, talán mégis kieszelsz valamit ebben az ügyben.

— Miféle ügy? — sugtam az orvos fülébe, mialatt egészen hozzá léptünk.

— Pszt Ez az ő teoriája, — sugta hirtelen a barátom s nyájasan felelt a hetvenötösnek.

— No, főhadnagy ur, nézzük, mennyire haladtál?

Az kesernyén mosolygott.

— Bizony, semmire sem, doktorkám.

Most merőn a szemébe nézett az orvosnak s olyan arcot vágott, mintha meg volna botránkozva rajta, amiért idegen létemre én is oda mertem jönni.

Az orvos sietve bemutatott:

— Jó barátom X. Y., aki szintén nagyon érdeklődik a teoriád iránt.

— Az már más — nyujtotta kezét a hetvenötös. — Ha ön is érdeklődik, akkor üljön le, nem. Nem, nem a padra! — mikor oda akartam leülni. — Ide mellém ni a földre!

S szánakozólag nevetett, amikor élénk karlejtéssel fűzte a szavához:

— Ilyen nagy dolgokat, uram, nem lehet csak úgy a padon ülvést kitalálni.

Leguggoltam tehát melléje a földre és hogy kedvére tegyek, figyelemmel kezdtem nézni a kavicsait, amelyekkel babrált. Többekévesbbé egyforma kavicsok voltak ezek. Kettesével sorjába rakva, mint két sor katonát.

— Hogy is van csak? — szólott ő dünyögve. — Hiába rakosgatom őket így, hiába rakosgatom őket amugy (itt fölvettem a sorból egy kavicsot és egy másiknak a helyére tettem) nem boldogulok velök. Ő sem boldogul — s kezével a mellette guggoló ápoló felé lökött.

És merőn rám vetette a szemét, mintha tanácsot kérne.

— Igen, — jött most segítségemre az orvos, mert már zavarba jutottam volna, hogy mit mondjak, — főhadnagy ur valamit újra reszbe akar hozni, amit egyszer, hisz' tudod (hogyne tudnál!) elrontott egy gyerek.

— Egy kis semmiházi!

— Igen, egy kis semmiházi, — hagyta rá a barátom. — A gyerekeknek ugyanis volt egy száz éves apja (vajon mikor nősülhetett az öreg, — gondoltam magamban — hogy száz éves korában még kis gyermeke volt?) s erre volt rábízva az egész szerelmem. Tudod, az egész szerelmem a földön.

— Igen, igen. Hisz' ösmerem az ügyet.

A főhadnagy arcan elégtelt mosoly ömlött el, amint ide-oda szedegette a porban a kavicsokat.

— Látszik, hogy ért a dologhoz.

— Tehát — folytatta az orvos — az öregnél voltak az össze szivek, tudod és neki nem volt más kötelessége, mint hogy párosával elrakva rendben tartsa őket. — Tudniillik úgy, hogy minden férfi szívéhez csak olyan női szívet tegyen oda párnak, így sorban, ahogy a főhadnagy ur is rakja őket, amelyik egészen hozzávaló. Vagyis, hogy minden egyes pár szív közül a férfi is meg a nő is szeresse egymást és így mindenki boldog lehessen. Ha valamilyik szív esetleg nem lett volna a párjához való, azt az öregnek olyannal kellett kicserélni, amelyik oda illő. És viszont emebhez is olyan szívet kellett keresnie páru, amelyikkel teljesen összeillik. A főhadnagy ur tudja legjobban, hogy milyen nehéz munkájába kerül a százéves öregnek, amíg minden szívéhez hozzá tudta választani a párját.

— Képzem — sutogtam sóhajtván, mert azt magam is nagy munkának vélném. — Az ember magának sem talál illő párt, hát még valamennyinek!

— Nos tehát — vágott közbe a hetven-

önzés, alkotmányos érzület akkor, amikor azzal némely népszerűségi fáklyákat lehet obogtatni, nagy jelszavak a képviselt érdekkörök képzeleti védelmére, de semmi abból a belső tartalomból, melynek a gazdasági érdekképviselőket át kell hatnia ebben az országban. Soha sem egy francia, sem egy angol kereskedelmi és ipari érdekképviselő nem jut abba a helyzetbe, hogy alkotmányjogi kérdésben adja le szavazatát, a kereskedelmi és iparkamarák nálunk most ebben a helyzetben voltak: viseljék a votum súlyát.

A politikai helyzet.

Tisza István gróf most már határozottan állást foglalt *Khuen Héderváry* mellett és teljes erejéből kész támogatni őt mint vezérét. Ez kétségkívül magában is sokat jelent a kormánynak, mert a szabadelvűpárt keretei a vidéken még sok helyen megmaradtak. De még többet jelentene, ha Tiszának az a fáradozása, hogy megnyerje *Andrássy* csatlakozását, mely esetben valószínűleg létrejönne ismét valami kooperáció féle *Kossuth*kkal és a néppárttal. Ez esetben persze szörnyű elkeseredett küzdelem lenne a választásnál *Justh* tábora ellen. *Tisza* ma sokáig tárgyalta együtt *Andrássyval* és *Zichy* János gróffal, aki úgy látszik most már hajlandó lesz elvállalni a kultuszárcaát.

Khuen Héderváry Károly gróf miniszterelnök siettetti a politikai alakulást, már vasárnap szeretné megtartani azt.

Politikai híreink a következők:

Tisza Andrásynál.

Ma délelőtt tizenegy órakor gróf Tisza István meglátogatta gróf *Andrássy* Gyulát, az alkotmánypárt vezérét. Egy negyed órával később megjelent gróf *Zichy* János is s a három politikus hosszú ideig tárgyalta egymással. Ez a tanácskozás nagy feltűnést kelt a politikai vi-

lágban, ahol azt hiszik, hogy most már *Andrássy* hajlandó lesz a csatlakozásra és gróf *Zichy* János elfogadja a kultuszárcaát.

A horvát bán lemondása.

A horvátországi rendszerváltozás első lépése megtörtént. Bár *Rauch* horvát bán, aki tegnap délután Bécsbe utazott, ma délelőtt külön kihallgatáson jelent meg a királynál s beadta lemondását. Az új bán valószínűleg gróf *Pejacsevics* Tivadar vagy *Tomasics* Miklós lesz s kettőjük közül kerül majd ki a horvát miniszter is.

Ma délelőtt gróf *Khuen Héderváry* miniszterelnök hosszasan tárgyalta már *Tomasics* Miklóssal.

Tomasich Chavrak Levinnel érkezett a fővárosba. Mai tárgyalása a miniszterelnökkel, mint a »Bud. Tud.« jelenté, a horvátországi válság elintézésével és azoknak az intézkedéseknek megbeszélésével volt összefüggésben, amelyeket Horvátországban terveznek.

Khuen a belügyminiszteriumban.

Gróf *Khuen* miniszterelnök ma délelőtt fogadta a vezetése alatt álló minisztériumok osztályvezetőit és hosszabban konferált velük. A belügyminisztérium vezetését délután 4 órakor vette át.

A honvédelmi miniszter Bécsben.

Hazai Samu honvédelmi miniszter tegnap este Bécsbe érkezett. Utazásának az a célja, hogy átvegye azokat a bécsi rendeleteket, amelyeket foganatosítani kívánnak az ujoncozás elmaradása miatt.

Az alkotmánypárt még ingadozik.

Az alkotmánypártban még mindig ingadoznak az emberek. Vannak olyanok, akik Tiszáékkal szeretnének menni, vannak olyanok, akik viszont szívesebben látnák, ha a párt ellenzéki állást foglalna el a *Khuen* kormánnyal szemben. Ez utóbbiak azt hangsúlyozzák, hogy *Khuen* olyan alapjában elhibázott politikát kezdett, amelyre már nem lehet építeni s ezért

szívesebben vennék, ha az új alakulásnak *Tisza* állana az élére, mert őt tekintik a régi szabadelvűek igazi vezérüknek. Eppen ezért nem akarnak az ő közvetítő édesgetésére hallgatni s a legnagyobb skepsissel fogadják azt a tegnapi esti nyilatkozatát, hogy akciója sikerrel fog járni. Maga a párt vezére, gróf *Andrássy* Gyula még mindig habozik. Tegnap tárgyalta ugyan gróf *Tiszával*, aki kilátásba helyezte előtte, hogy ma gróf *Khuen* miniszterelnök maga fogja a vele való találkozást keresni, de azért még mindig nem tudta magát elhatározni. *Andrássy* szeretné, ha *Kossuth* is csatlakoznék hozzá s *Tiszának* a Nemzeti Társaságban tett tegnapi nyilatkozata, már ennek volt a visszhangja.

Az új párt?

Egy jól értesült fővárosi esti lap azt a hírt közli, hogy új pártalakulásról egyáltalán szó sincs, hanem arról van szó, hogy a dolgozni akaró pártok együtt működjenek. A tegnapi tárgyalások anynyira haladtak, hogy a *Kossuth*-párt, az eselben, ha a hiányos kérdésekben megnyugtató ígéretet kap, támogatni fogja a kormányt.

Hieronymi iglói jelölt. Ma 60 tagú küldöttség fogja felkeresni Hieronymi kereskedelmi minisztert és fel fogja ajánlani neki az iglói jelöltséget. Hír szerint az iglói hangulat olyan, hogy a miniszter megválasztását biztosra veszik.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Rimler Károly polgármester elnökölt; jelen voltak: *Bordé* Ferenc főjegyző, dr *Thury* László v. főügyész, dr *Mayer* László tb. v. főorvos, *Vasady* Lajos kir. tanfelügyelő, *Mayer* Lajos kir. pénzügyigazgató helyettes, *Baróthy* Pál kir. ügyész, *May* Sándor kir. főmérnök, *Hlatky* Endre, *Sulyok* István, *Mezey* Mihály, *Miskolczy* Barna, dr *Adorján* Emil, dr *Kurländer* Ede, *Kanta* Jenő kir. főállatorvos, *Juricskay* Barna tb. tanácsnok.

Az ülés megnyitása után *Juricskay* Barna előterjesztette a polgármester havi jelentését, melynek érdekesebb adatai a következők:

A közegészségügyi állapot január hónapban úgy általánosságban, mint az előző hónaphoz viszonyítva, jobb volt. A heveny fertőző betegségek apadtak. A hasihagymáz majdnem egészen megszűnt, mindössze 10 betegülés fordult elő, vörhenybetegülés 24 volt, halálozás nélkül.

A gyermekkorházban 68 bentfekvő és 238 bejáró beteg, a járványkorházban 41 beteg volt gyógykezelés alatt.

Született 85 fiú és 56 leány, összesen 141 gyermek.

Elhalt 62 fi és 48 nő, összesen 110 egyén. Város észek szerint elhaltak: *Ujvároson* 15, *Olasziban* 25, *Váralja-Velence* és *Csillagvároson* 21, a kórházban 49. Hét éven alóli gyermek 29 halt el. Segény beteg 469 gyógykezelt az országos betelepítési alap terhére.

A január havi közbiztonsági állapot kielégítőnek mondható. Lopás 108, sikksztás 12, csalás 8, jogtalan elajátás 9, súlyos testi sértés 12, könnyű testi sértés 15, hamis pénz forgalomba hozatala 4, vagyonrongálás 9 esetben volt bejelentve.

Letartóztatva volt összesen 110 egyén, akik közül elítélőltatott 91.

Kihágási bejelentés 568 esetben tétetett,

ötös, akinek észrevehetőleg nem volt türelme rá, hogy végig hallgasson, — nos tehát, mikor aztán az öregnek végre mégis sikerül az egészet sorba raknia, akkor kínos, borzasztó dolog történt. Az öregnek egyszer el kellett mennie valahova s hogy a szíveket addig se hagyja magukra, a vén bolond fejével rá bizta őket a kis fiára. És képzelje, mit csinált a semmiházi kölyök?

— Mit?

— Hát nem tudja? Alig hogy apja kitette a lábát hazulról, a gyerek odament a szívekhez és fogta az egyiket és oda tette a másik helyére; aztán fogta a másikat és odatette a harmadik helyére, amelyiket ismét a másik szív helyére tett oda. Szóval, mire az öreg hazajött, egyetlen egy szívet sem talált már az igazi párja mellett: mindegyiknek olyan párja volt, akit vagy ő nem szeretett, vagy az nem szeretett őt. A kölyök az egész szerelmet összebonyolitotta, mintha *Babylon* lett volna. És azóta vége a boldogságnak: egyik szív sem érti meg a másikat!

Csüggedten horgasztotta le a fejét, mialatt tekintetét a kavicsokra függesztette. A következő pillanatban sajátságos mosoly rándult meg az arcán.

— Én vagyok az a semmiházi uram és hiába próbálom, hogy ezeket a szíveket, mi (itt ujjával a kavicsok felé bökött) újra visszarakjam az eredeti helyökre. Hiába próbálom, uram; sehogysem illenek össze.

— P-dig — toldta utána elérékenyülten — a doktorka a megmondhatója, mennyit töröm rajta a fejemet.

Elhallgatott, mialatt két tenyere mozdulat-

lanul, csakis kicsit reszketve terpeszkedett a levegőben a kavicsok fölött.

Majd olyan hirtelen és olyan energikusan, hogy összeresztentem tőle, felugrott guggoló helyzetéből, kiegyenesedett és lobogó tekintettel nézett a szemembe:

— És ön sem tud kiészelní valamit?

Felelni akartam, hogy majd odabaza gondolkodom rajta, vagy atéle, mert kezdtem kellemetlenül érezni magam.

De nem volt időm a válaszra, mert a hetvenötös ugyanebben a pillanatban kezdte összeszorítani a fogát és miközben karjával az épület felé mutatott, kitérte orrlyukkal hörgögte:

— Megvagy!

És toporzékol, ahogy az ápoló meg a doktor letogta, hogy oda ne rohanhasson.

Aztán, mikor az ápolók ráhúzták a kényeszerzubbonyt, az orvos bosszusan jegyezte meg, az előbbi irányba tekintve:

— A semmirekellők! Pedig már százszor megtiltottam nekik, hogy lepedőt rázzanak ki az ablakon, mikor lent van a hetvenötös.

S észrevevén, hogy nem értem a dolgot, megmagyarázta:

— No, mert szoknyának nézi szegény és tombol...

... Én nem válaszoltam, mert a hetvenötös es te nagyon elvette a kedvem.

Csak sétapálcámmal piszkálgattam szórakozottan a kavicsokat, amelyeket az a bizonyos gyermek úgy összezavart.

Ugy, hogy azóta senki sem tudja visszarakni őket a boldogság sorai szerint.

Zsoldos László.

ezek közt 358 köztisztaság elleni kihágás volt.

Külföldre szóló utlevél összesen 10 lett kiadva, közte 8 Európába, 2 Amerikába.

Január hónapban 2 öngyilkosság történt. A közadók január havi bevételi eredménye kedvezőtlen volt, amennyiben 29,150 kor. 9 fillérrel kevesebb állami adó folyt be, mint a múlt év január havában.

A jelentést tudomásul vették.

Ezután az albizottságokat állapították meg, a régi tagokból, csupán a fegyelmi választmányba Frankó Endre helyett Mezey Mihályt, az erdei II-od fokú bíróságba ugyancsak Frankó Endre helyett dr. Adorján Emil választották be.

Bodnár János volt községi iskolai igazgató évi 200 korona tiszteletdíját a törvényhatóság beszüntette, mert nem teljesít igazgatói teendőket. Ez ellen felebbezést adtak be. A miniszter visszaküldte az iratokat azzal, hogy ebben az ügyben I. fokban a közigazgatási bizottság határoz.

A kir. tanfelügyelő javaslatára a felebbezést elutasították.

Ezután egész sereg járdaköltség kivetés ellen beadott felebbezést tárgyaltak s azokat elutasították.

Három pénzüintézet közgyűlése

Nagyvárad város három előkelő pénzüintézete tartotta vasárnap évi rendes közgyűlést: a *Biharmegyei Takarékpénztár*, a *Gazdasági és Iparbank* és a *Magyar Bank*.

Mindhárom pénzüintézet az elmúlt évről fényes eredményt mutatott fel s igazolta, hogy azok élén kiváló szakemberek állnak, akiknek vezetése, tapintata évről-évre nagyobb fejlődést biztosít közigazgatási életünk ezen három kiváló tényezőjének.

A három gyűlés közül kiemelkedik a Magyar Bank közgyűlése, mivel az intézet egyik oszlopos alapítója és elnöke *Glac Antal* volt főispán lemondása is szőnyegre került, s a részvényesek impozáns módon adtak kitéjezést ragaszkodásuknak s az igazgatóság megf. stette arcképét az intézet számára és a midőn sajnálattal vette tudomásul a lemondást, tiszteletének az által is kitéjezést adott, hogy egyelőre nem töltötte be a *Glac Antal* távozásával megüresedett igazgatósági elnöki széket.

A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése.

A Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlésén jelen volt 32 részvényes és pedig:

Mihelyi Adolf, Szunyog Szabolcs, dr. Wallner Ödön, Fleischhacker Gyula, Weisz Ernő, gróf Tisza Kálmán, Pekanovits Imre, Stark Gyula, Markovits Sándor, Berger Gyula, dr. Schwartz István, Lukács Lajos, Korbély József, dr. Lengyel Zsigmond, dr. Schweiger Ede, Rimler Károly, Csatary József, dr. Márkus László, dr. Gerő Sándor, Laszky Ármán, Szász Gyula, Hansilán Ede, dr. Váradi Ödön, dr. Waldmann Béla, dr. Gyémánt Jenő, Hranyczy Károly, Vlád Gusztáv, Ehrlich István, dr. Gyöngyösi István, dr. Géher Lambert, dr. Fleischer Lajos, Moskovits Farkas.

A közgyűlést dr. *Wallner Ödön* vezette.

Az igazgatóság által kiadott jelentés megemlékezik *Weinberger Jakab* igazgató elhunytáról.

Részletesen beszámol arról is a jelentés, hogy a *Moskovits Farkas* és *Társaság* cipő és csizmagyár részvénytársaságának alakulását előmozdította az intézet s a részvényekből 100 000 korona részvényt vett át. Finanszírozza továbbá az intézet a *Krausz B.* és *Társaság* péczeszősi sörgyárát. Résztvevő továbbá az intézet a *Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézet* r-t megalakításában 100,000 korona részvény jégzésével.

Az évi nyereség 252,500 korona 40 fillér,

amelyből osztalékra 156000 kor. fizetnek ki, részvényenkint 52 koronával.

A tőke felemelésre vonatkozólag a következőket adja az igazgatóság:

Az előterjesztett mérlegből üzleteink nagyarányú fejlődése kiviláglik és az érdekkörünkbe vont vállalatok a jövőben előrelátható nagyobb igényei, valamint egyéb üzletágainkban fokozatos fejlődése azon elhatározásra birtak bennünket, hogy mi is tőkefelemelési indítvánnyal lépünk a közgyűlés elé.

Ennél fogva indítványozzuk, hogy az eddigi 1,800.000 koronát tevő alaptőkének újabb kibocsátandó 1000 drb 600 K névértékű részvény által 2,400.000 koronára felemeltessék.

A kibocsátandó részvények árfolyamát kérjük 760 kor. költségmentesen megállapítani, melyből 600 K a tőkere, 150 K pedig a tartalékalapra fordítandó. A befizetési terminusok és módzatainak megállapítását kérjük az igazgatóságra bízni.

E helyütt megjegyezni kívánjuk, hogy a részvények átvétele egy alkalmi társulat által biztosított.

Ami pedig a felemelt tőkének kamatoztatását illeti, üzleteink fejlődése és a már előrelátással történt tartalékolások az eddigi osztalékokat biztosítják.

Az igazgatóság jelentését elfogadták.

Ezután a választások következtek.

A megüresedett igazgatósági tagsági helyre *Mihelyi Adolf* intézeti ügyészt választották meg egyhangulag.

A választmány tagjai lettek: *Bertsey György*, *Stark Gyula*, *Cziffra Kálmán*, dr. *Mártonffy Marcell*, dr. *Gyöngyösi István*, *Rimanóczy Béla*, dr. *Sebő Mihály*, dr. *Sigmond Andor*, *Tabéry Ármán*, dr. *Waldmann Béla* (uj), *Korbély József* (uj).

A Gazdasági és Iparbank közgyűlése.

A Gazdasági és Iparbank közgyűlésén *Széchenyi János* apátkanonok elnökölt.

A részvényesek közül jelen voltak:

Beöthy László, *Rádl Ödön*, *Deutsch K. I.*, *Ullmann Sándor*, *Ternyei Antal*, *Mezey Mihály*, *Szathmáry Király Andor*, *Gerő Ármán*, *Lukács Gyula*, *Weisz Jakab*, *Ternyei Ármán*, dr. *Várady Zsigmond*, dr. *Gerő Sándor*, *Mitteiler Ede*, *Szirmay Lajos*, *Géczy Lajos*, *Keller József*, dr. *Böszörményi Géza*, *Középesy Kálmán*, *Löwenstein Zsigmond*, *Reich Sandor*, *Schönberger Ármán*, *Kepes Ignác*, *Sas Ede*, dr. *Fisch Ármán*, *Kolliner Miklós*, dr. *Thury Kálmán*, *Dévald Mihály*, *Bartsch Artur*, dr. *Váradi Ödön*, *Mátéh Lajos*, *Markovits Antal*, *Sürger Bertalan*, *Bleyer Andor*.

Ternyei Antal, az intézet vezérigazgatója olvasta fel az igazgatóság jelentését, amelyből a következőket közöljük:

Beszámolva a felöltözött üzletében kifejtett tevékenységünkről, hangsúlyoznunk kell, hogy az év első felében nagy pangás volt minden egyes üzletágban. Hozzájárult még a pénz bősége és olcsósága, ami természetesen nagyban megnehezítette tőkénk gyümölcsöző elhelyezését. A legminimálisabb haszonnal kellett beérnünk. Súlyosbította ezen helyzetet az is, hogy — a helyi piac viszonyaira való tekintettel — a betétek utáni kamatlábnak megfelelő leszállítására még gondolnunk sem lehetett. Csak az év második felében kezdett forgalmunk nagyobb lendületet venni. Váltótárca állományunk egymagában 817.000 koronával emelkedett. Mérsékelt emelkedést mutat jelző üzletünk is. Forgalmunk ezen örvendetes emelkedése ellensúlyozta a kamatviszonyok okozta jövedelem csökkenést: sőt azon kellemes helyzetben vagyunk, tisztelt részvényeinknek jelenthetni, hogy az elért tiszta haszon — jelentékeny leírások dacára — a tavalyit még felülmúlja.

Megjegyezni kívánjuk még, hogy értékpapírjainkat jóval a december 31-iki árfolyamon alul vettük fel a mérlegbe.

Megemlítjük még, hogy az elmúlt évben részt vettünk a magyarszéki takarékpénztár megalakításában, mely intézettel élénk üzleti összeköttetést tartunk fenn.

Megelégedésünkre szolgál már most jelenthetni, hogy a múlt évi december 20-án tartott rendkívüli közgyűlésen elhatározott részvénytőke felemelési művelet teljes sikerrel lebonyolított.

Kérjük a t. közgyűlést, méltóztassék elfogadni azon javaslatunkat, hogy a 68.000 koronát tevő külön tartalékalap a rendes tartalékalaphoz osztoztassék.

A különféle leírások után mutatkozó tiszta nyereség lesz 123,094 K 74 hozzáadva a múlt évi nyereség áthozatalt 2,782 K 24

maradt a t. közgyűlés rendelkezésére 125,876 K 98

Ebből osztalékra 82,500 K fordítassék, és pedig akként, hogy a múlt évi 19. sz. szelvény a közgyűlést követő naptól kezdve 55 koronával váltassék be.

Az igazgatóság jelentését tudomásul vették igazgatók s a felmentvényt megadták.

Ezután bevásztattak a felügyelő-bizottságba: dr. *Cziffra Kálmán*, *Gerő Ármán*, *Lukács Gyula*, *Mezey Mihály* és *Szathmáry Király Andor*.

Az igazgató tanácsba pedig bevásztattak: *Cs. nak Jenő*, *Kelen Béla*, *Kolliner Miklós*, dr. *Markovits Kálmán*, *Mátéh Lajos*, *Szirmay Lajos*, *Szählender Károly* és *Weisz Jakab*, *bihardíoszegi takarékpénztár vezérigazgatója*.

A gyűlés az elnök és a vezérigazgató életésével ért véget.

A közgyűlés alkalmából *Széchenyi János* apátkanonok diszbedet adott, amelyen az intézői és tisztikara vett részt.

A Magyar Bank.

Nagyvárad egyik legifjabb, de sokat ígérő fejlődésnek indult pénzüintézete, a Magyar Bank részvénytársaság szerdán d. e. 11 órakor tartotta közgyűlést, a nagy számban megjelent részvényesek nagy érdeklődése mellett.

Jelenvoltak: *Glac Antal*, *Erős Rezső*, dr. *Adorján Emil*, *Weinberger Lajos*, *Lukács Géza*, *Köszeghy József*, *Brüder Jenő*, dr. *Kurländer Ede*, *Kerekes Elek*, *Sághy Sándor*, *Grósz Ignác*, *Sternberg Mór*, *Posziss Géza*, *Lakatos Ede*, dr. *Erdős Adolf*, *Wallerstein Ferenc*, *Ullman Sándor*, *Feldmann Izidor*, *Grünwald Jenő*, *Schwartz Sándor*, *Kain Sámuel*, *Sziládky Ernő*, dr. *Krüger Aladár*, *Engel József*, *Buzássy József*, *Balázsovich Jenő*, *Jancsó Lajos*, *Peller Ferenc*, *Parobek Antal*, *Mátéh István*, *Pető József*, *Grósz Emil*, *Vasas István*, *Dávid Bernáth*, *Major Ferenc*, *Korbélyi József*, *Patzkó Aladár*, *Tabéry Ármán*, *Rákos Vilmos*, *Schönberger Ármán*, *Pásztor Bertalan*, *Vaszil György*, *Buday Dániel*, *Tárnoky László*, *Lessner Alfréd*, *Grósz Sándor*, *Balog Kálmán*, *Tatár Zoltán*, dr. *Várady Ödön*, *Fehér Dezső*, *Szántó Dezső*, *Tarsoly Ferenc*, *May Sándor*, *Lukács Nándor*, *Nussbaum Sámuel*, *Reményi Vilmos*, *Balogh Arpad*, *Króó Samu*, *Vámos Dezső*, *Klein Dávid*, *Weisz I. Miksa*, *Weinmann Béla*, dr. *Vueskics Gyula*, *D. Berger Sándor*, *Révész Sámuel*, *Radó Dezső*, *Veress M. Miklós*, *Hertelendy Géza*, *Friss József*, *Csete József*, *Makay József*, *Somlyói M. Grósz József*, ifj. *Erdős Albert*, *Zboray Gyula*, *Boros Jakab*, *Beck Albert*, *Rosenfeld László*, *Pásztor Ede*.

A közgyűlést *Glac Antal* főispán, a részvénytársaság elnöke nyitotta meg s konstata, hogy a közgyűlés határozatképes. A jegyzőkönyv vezetésére dr. *Krüger Aladár*, hitelesítésére *Korbély Józsefet*, *Balázsovits Jenőt* és *Reményi Vilmost* kérte fel.

Az igazgatóság és a felügyelő bizottság jelentését tudomásul vették és a felmentvényt megadták. A jelentésből közöljük a következőket:

Összes üzletágaink egészségesen és számottevően emelkedtek, amelynek megfelelően az 1908. évi 5 százalékos osztalékkal szemben az 1909. évre 6 százalékos osztalék adását hozzuk javaslatba.

Az állandó jellegű üzletkőr, melyet megszerezni és a betétállományunk folytonos fejlődésében a közönség részéről megnyilvánuló bizalom, melyet megszilárdítani igyekszünk;

remélni engedik, hogy ezt a hat százalékos osztalékot a következő években is nyújthatni fogjuk és így részvényeseink a Magyar Bank részvényeiben egy jól jövedelmező, belértékben pedig évről-évre emelkedő értékpapírt tekinthetnek.

A lefolyt üzletév június hó 19 én tartott rendkívüli közgyűlésében intézetünk elhatározta, hogy az alapszabályokat módosítja, illetve kiterjeszti oly értelemben, hogy módunkban legyen a vármegye területén fiókokat felállítani. Ennek megfelelően margittai üzletbarátaink kizárására július hó elsején ott fiókot létesítettünk, mely fiók a Csete József elnöklelte alatt működő választmány ellenőrzése mellett már is megfelelő eredménnyel megelégedésünkre működik.

Kérjük egyuttal határozatilag kimondani, hogy intézetünk főpénztáránál Nagyváradon és fiókokunk pénztáránál Margittán, valamint Budapesten a Magyar pénzügyintézetek központi hitelbankja r. t.-nál (V. Arany János-utca 24.) 1910. február hó 3 től kezdődőleg részvényeink III-ik számú szelvényeit darabonként 12 koronával váltjuk be.

A mint a választásokra került a sor az elnöki állásnál Glac Antal eljeleneték. Glac Antal elnök azonban bejelentette, hogy mivel Nagyváradról való távozása csak napok kérdése, a részvénytársaság elnökségét továbbra nem vállalhatja; a bizalmat megköszönve, kénytelen az elnökségről végleg lemondani.

Dr Adorján Emil a következő beszéddel méltatta a távozó elnök érdemeit:

Tisztelt közgyűlés! Az elnök ur ömöltóságának most elhangzott nyilatkozatát — úgy hiszem: mindnyájan — mély megilletődéssel fogadjuk. Úszinte sajnálattal látjuk távozni részvénytársaságunk éléről azt a férfit, aki e bank megalapításától kezdve, az első évek küzdelmein keresztül intézetünket a megszilárdulás és fejlődés reményteljes útjára vezette. Magyarországon kedvenc szokás alkotmányjogi szempontból Angliát idézni mintául. Üdvös dolog volna, ha közgazdasági tekintetben is az angol példát követnénk, ahol polgarok és nagyurak dolgoznak, munkálnak, vagyont gyűjtenek és ezzel erősítik azt a világszerte elismert nagy nemzeti erőt: az angol vagyont. Amint az egyes embernek a munkával szerzett vagyon függetlenséget és tekintélyt biztosít, úgy a nemzeti függetlenségnek és tekintélynek is alapja az anyagi megerősödés, a közgazdasági fejlődés. Ezt a nagy célt szolgálja a mi intézetünk is és annak élén a mi igen tisztelt elnökünk ennek a nemzeti munkának volt tevékeny részese. A Magyar Bank igazgatósága hálája és nagyrabecsülése jeléül lefestette első elnökének arcképét és azt ezennel a részvénytársaságnak felajánlja. E kép elhelyezése tanácskozó helyiségünk falán nem csupán udvariassági tény, hanem szimbólum is, szimbóluma annak, hogy elnökünk mélyen fájlalt távozása után is köztünk marad az ő szelleme, tiszta intenciói, az emberben nem az állást vagy vagyont, hanem a jellemet és emberi mivoltot értékelő jótulajdonsága. Előzékenység, méltányosság, humanitás, ezek azok a vezérelvek, melyeket az ő szellemében ezután is követni akarunk és úgy, hiszem, semmivel sem őrizzük meg méltóbban Glac Antal emlékét, mint ha intézetünket továbbra is ebben a szellemben vezetjük. Kérjük Méltóságodat: fogadja szívesen a Magyar Bank igazgatóságának felügyelő bizottságának, tisztikarának és — talán szabad nevükben is nyilatkoznom — összes részvényeseinek igaz háláját és köszönetét az intézet megalapítása és fejlődésre vezető irányítása körül szerzett odaadó, önzetlen és jóindulatu támogatásáért. Kérjük, fogadja tőlünk azt a kijelentést, hogy nevét és működését mindenkor szeretettel és tisztelettel fogjuk megőrizni.

Glac Antal elnök köszönte a szíves figyelmet és kérte, hogy tartsák meg őt ezután is jó emlékképpen. Erős Rezső igazgató elnök indítványozta ezután, hogy a távozó elnök érdemeit örökítsék meg jegyzőkönyvileg és iránta érzett tiszteletből helyét egyelőre ne

töltsék be. A közgyűlés lelkes óvációk között elfogadta az indítványt.

Az igazgatóság tagjait 3 évre megválasztották: Erős Rezső, dr Adorján Emil, Bröder Jenő, Kőszeghy József, dr Kurláder Ede, Lukács Géza, Szatill Ferenc, Weinberger Lajos. Felügyelőkké: Darvassy Lajos, Grosz Ignác, Hajdu Aladár, Sággy Sándor, Sziládky Ernő. A kilépő napibiztosok helyett megválasztották: Freund Lajos, Grosz Sámuel, Kovács Kálmán, Lessner Alfréd, Poszpiss Géza, Pohl Jenő, Schönfeld Mihály, Stein Elek, Sternberg Mór, Sonnenwirth Mór, Reiner Sándor, Vermes Kornél, Sonnenfeld Adolf, Farkas József, Lakatos Ede.

A megválasztottak nevében Erős Rezső mondott köszönetet a bizalomért, Korbély József pedig a részvényesek bizalmáak adott kifejezést a vezetőség iránt.

Déli 1 órakor Erős Rezső ebédet adott az igazgatóság uszeletére, melyen jelen voltak Glac Antal, dr Adorján Emil, Bröder Jenő, Kerekes Elek, Kőszeghy József, dr Krüger Aladár, dr Kurláder Ede, Lukács Géza, Révész Sándor, Szatill Ferenc, Weinberger Lajos.

Biharmegye a mult hóban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Biharvámegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg február havi ülését. Az ülésen Glac Antal főispán távolléte folytán Miskolczy Ferenc dr alispán elnökölt.

Jelenvoltak: Fetsér Antal, Telegdy József, Lovassy Ferenc, Plathy Miklós, Keszthelyi Zoltán, Markovics Antal, Szunyogh Szabolcs, Vasady Lajos, Möricz Ernő, Varró Domokos, Balogh János, Balogh Elemér, Wallner Ödön, Major Lajos, Kanta Jenő, Faludy János.

Az ülés megnyitása után az alispán bejelent, hogy a főispán a gyámügyi felelőviteli tanácsba Fetsér Antal, Plathy Miklós, Nyisztor Alajos törvényhatósági tagokat nevezte ki, amit a bizottság tudomásul vett.

Möricz Ernő dr főorvos jelentésében a megye közegészségügyi állapotáról számol be. Eszerint a megye egészségügye a mult hónapban határozottan javult. A járványok megszüntnek mondhatók, úgy, hogy a tifusz és vérhas betegség már nem is járvány jellegű. Jelenleg ugyan dr Jung András, dr Krausz Gyula orvosok még mindég kint működnek, ténykedésük azonban inkább a járvány visszafejlődésének megakadályozására irányul. A vérhas járvány az élesdi járásban még egy pár községben uralkodik. A miniszter anyagi támogatását tápszerek beszerzésére fordították. A megfertőzött községekben mindenütt ártézi kutakat készítenek s az előirt intézkedéseket fogatosítják. Ugyancsak bejelent, hogy az élesdi tüdőbetegek üdülőhelyeinek felállítására 15,000 korona állami támogatást helyezett kilátásba.

Kanta Jenő állatorvos bejelent, hogy az elmúlt hónapban az állategészségügy kedvezőbb volt, mint az előző hónapban.

Major Lajos pénzügyigazgató helyettes az adófizetések kedvezőlenek voltak.

Ezután terjedelmes jelentésben számol be a megye alapjainak állagáról. Eszerint a megye vagyona 7,956,989 korona, melyből kiadás 107608 korona, így a megye tiszta vagyona 7849181 koronát tesz ki. A kedvező jelentést örömmel vette tudomásul a bizottság.

Keszthelyi Zoltán főjegyző szintén félév jelentést terjesztett elő. Ennek kapcsán bejelent, hogy a pénzügyigazgatóság Magyarországon és Vaskóhn adóhivatalt szándékozik felállítani. A magyarországi főszolgabíró bejelent, hogy a

járásnak csaknem minden községe iskola nélkül áll, kéri a közigazgatási bizottságot, miszerint tegyen lépéseket aziránt, hogy az állam minden községben állami iskolát állítson fel.

Az alispán felvilágosításul bejelent, hogy már ily irányban megtették az előterjesztéseket, azonban még piben az ügy.

Ezek után bejelent az alispán, hogy a kardói képviselőtestület határozatot hozott, miszerint iskolát állít fel és abban a tanítás nyelve magyar lesz. A határozatot örömmel veszi tudomásul a közigazgatási bizottság.

Végül bejelent az alispán, hogy Lukács László pénzügyminiszter leiratot intézett a törvényhatósághoz, hogy ténykedésében legyen támogatására.

Az ülés 12 órakor véget ért.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjék.

* Glac Antal főispán felmentése.

Glac Antal főispán felmentése még mindég nem érkezett meg. A főispán dacára annak, hogy még főispánként fungál e havi fizetését nem vette fel. Tegnapelőtt távirati uton sürgette meg a belügyminisztert a főispán a felmentés elintézése végett.

* Andrassy Gyula gróf Budapest diszpolgára.

A főváros tegnap tartotta meg azt a közgyűlést, melyen az új kormány kinevezése volt napirendre tűzve. Napirend előtt Márkus József indítványt adott be az iránt, hogy a főváros Andrassy Gyula gróft diszpolgárává válassza. Az indítványt Ballagi Aladár ellenezte, azonban a közgyűlés csaknem egyhangulag fogadta azt el.

* **Uj postaügynökségek.** A nagyváradi posta-távirata igazgatóság Örvénd községben és Csatár községben postaügynökségeket állított fel.

* **Bizottsági ülés.** Nagyvárad város szépszeti és közlekedési szakbizottsága ma, pénteken, február 4 én délután 3 órakor ülést tart, amelyen a Páris-patak szabályozásának krédését és utcaszabályozási ügyet tárgyalnak.

* **Jéggyárat állítanak.** A nagyváradi gőzmosó-, vegytisztító és szikvizgyár betéti társaság beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben rámutatnak, hogy különösen a mostani tél után mily nagy szükség lesz Nagyváradon a jégre. Tervbe vették egy nagyobb szabású jéggyár felállítását, amelynek termékét olcsón juttatnák a közönség részére. Kérik a várost, hogy 10 évre adjon ingyen vizet a jéggyár részére.

* A szegényügyi bizottság ülése.

Mint említettük, Darvassy Lajos városi tanácsnok, betegeskedése miatt a szegényügy reendezésére kiküldött bizottság elnökségéről lemondott. A városi tanács a lemondást tudomásul vette s a bizottság ügyének vitelével ideiglenesen Juricskay Barna tb. tanácsnokot bízta meg s elhatározta, hogy a törvényhatóság közgyűlésén a bizottság elnökéül dr Agoston Pétert ajánlja.

* **Betiltott tüntető felvonulás.** Az egyetemi ifjuság tegnap estére tüntető felvonulást akart rendezni a Petőfi-szoborhoz. A bejelentést a főkapitány nem vette tudomásul és így a felvonulás elmaradt.

* **A muzeumok orsz. kongresszusa Nagyváradon.** Rádl Ödön és több törvényhatósági bizottsági tag indítványt terjesztett be Nagyvárad város törvényhatóságához, az iránt hogy Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága hívja meg a Muzeumok és Könyvtárak Országos Szövetségét, miszerint az 1911. évi kongresszusát Nagyvárad város székházában tartsa meg. E célból küldjön ki a város egy bizottságot, amely a Szépliget Társasággal együtt végezze el a rendezési munkálatokat.

* **Halálozások.** Özv. Zagoni Batz Károlyné szül. Farkas Terézia, élete 81. évében elhunyt. Temetése ma, pénteken, február hó 4-én délután 3 órakor lesz. Batz Endre városi irodatiszt az elhunytban édesanyját gyászolja. — Mint értesültünk Kelex Bélát, a nagyváradipartestületi hitelszövetkezet derék titkárát nagy gyász érte édes anyja özv. Klein Ignácné szül. Neuer Katalin halálával. A széles körben ismert matróna temetése ma pénteken, február 4-én délután fél 2 órakor temetik a Rákóczi-ut 10. számú háztól.

* **Öngyilkos szocialista vezér.** A magyarországi szociáldemokrata párt alapvetője s legnagyobb embere dr. Csillag Zsigmond agyonlőtte magát. Csillag volt az, aki a szociáldemokrata párt megalakítási munkálatainál az első lépéseket tette. Később úgy látszik maga is megundorodott munkája eredményétől, mert visszalépett a párt vezetőségétől és úgy élte napjait. A múlt évben már morfiommérgezést követett el Csillag, ebből azonban kigyógyult. Tegnap mikor magára maradt, fölbölte magát és azonnal meghalt.

* **Hangverseny a Pannoniában.** A Pannonia kávéház új bérlője Haraszthy Károly ismét tanujelét adja annak, hogy a közönség szórakozását szíven viseli. Ma és a következő napokon ugyanis a kávéházban Földváry Márkus, a híres budapesti primás fog hangversenyezni teljes zenekarával. A hangverseny bizonyára méltó fogadtatásra is talál.

* **Hódítani fog,** ha báli szükségletét cipő és tehénmű cikkében **REICHARD ARUHÁZA** cégnél szerzi be, hol legdivatossabb kalapok és divatickek kaphatók.

x **A Lloyd kávéház** modernül berendezett helyiségében február hó 1., 2., 3. és 4-én a következő érdekes mozgóképfénykép-ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Megkötözhetetlen tolvaj. 2. Fucino folyam vidéke. 3. XIII-ik Lajos. 4. Póstyén. 5. Tengeri só feldolgozása. 6. Matrój majma. 7. Nagymama szemfényve. 8. Gyermekek játékszer. — *Belépti díj nincs.* — Kezdeté este 9 órakor. — Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* kávéháztulajdonos.

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó villamos és gáz világítási vezetéseket, lakások, szállodák, iskolák jelző csengő, telefon berendezéseit, aradalmak, gazdaságok s szeszgyárak részére saját üzemi dinamó berendezéseket, villámhárítókat. — Raktáron tartok villamos motorokat, iv, izzó és Wolfram féle lámpákat, mindennemű csillárakat, asztali lámpákat és az összes elektrotechnikai cikkeket. — Költségvetés díjmentes. *Stern Adolf*, villamos és légszesz vállalata Nagyvárad, Bémer-tér. — Telefon 556.

x **Uj fogtechnikai laboratórium.** 25 évi gyakorlat a fogtechnika minden ágában! 12 évig Nagyváradon működtem Heiman fogorvosnál mint fogtechnikus. Elvállalok minden munkát arany vagy kaucsukban, szájpaplás nélkül, izléses és szolid kivitelben, olcsó árak mellett. Kérve a n. é. közönség támogatását, vagyok tisztelettel *Windelburg Miksa* fogtechnikus Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11. szám.

A Pollacsek-üzlet kirablásához.

Pollacsek Zsigmond ékszerüzletének kirablóit a rendőrségnek nem sikerült kézrekeríteni, dacára a széleskörű nyomozásnak.

Pollacsek Zsigmond a tettesek kézrekerítésének ezer korona jutalmat tűzött ki.

A rendőrség a nyomozás során megállapította, hogy a betörést nem helybeli tettesek követték el. A legnagyobb valószínűség szerint a vakmerő betörők valamely nemzetközi banda tagja voltak, kik az ország nagyobb városaiban az utóbbi időben egyre másra követik el a betöréseket. E feltevést igazolja a vakmerőség, a szakavatottság s a kivitel biztos és mondhatni zajtalan módja, amellyel a Pollacsek-féle üzlet menendezését felbontották.

E feltevés mellett szólanak a nyomozás során beszerzett személyleírások.

E körülményt azonban nem lehet teljesen a bejelentő hivatal sokszor érzett hiányának a rovására írni.

E nemzetközi utróbetörők az operatio helyétül kiszemelt városban a legritkább esetben szállnak meg s ha ez mégis megtörténik, úgy a bejelentő hivatalban nem fognak jelentkezni, hanem igyekeznek attól minél távolabb a legstétebb inkognitóban maradni.

E nagystylű betörők akként állítják össze programjaikat, hogy a kiszemelt városba lehetőleg éjjel érkezzenek meg, reggel aztán elindulnak felderítő utjaikra, megfigyelés alá véve az ékszerész, arany, ezüst vagy más nagy értékeket tartalmazó üzleteket. Ha aztán a közkereseti társaság alkalmas terenuumot talál, úgy ezt behatóan megfigyelik s kidolgozzák a munkatervet, amelyet még aznap este végre is hajtának és pedig lehetőleg úgy, hogy a hajnalban induló vonatok valamelyikével tovább állhassanak.

Igy történt ez a Pollacsek-féle betörésnél.

Hogy e betörés oly fényesen sikerült, annak nagyrészből Pollacsek könnyelmű gondatlansága az oka.

Könnyelmősége legelső sorban az üzlethelyiség megválasztásában nyilvánul. 50—60000 koronás ékszer raktárt tartott egy olyan rozoga épületben, amelyben a betörés, mint a következők mutatják, gyerekjáték volt. Ma már amidőn a betörők oly fejlett technikával dolgoznak, ily épületben el lehet helyezni egy list raktárt, de nem egy ékszerész üzletét.

A rossz üzlethelyiség használata mellett könnyelműen járt el Pollacsek Zsigmond már azért is, hogy üzletét éjszakára nem világította s az ajtó redőnyén nem alkalmazott kémlelő lyukat. Ma már az ékszerész és nagyobb értéket tartalmazó üzletek tulajdonosainak elmulasztathatlan kötelessége, hogy az üzletek ajtaján kémlelő nyílást, világító ablakot vágasson és üzletét éjjelre világítsa ki, mire a rendőrség nem egyszer hívta fel az üzlettulajdonosokat. Ez lévén a betörések egyik legjobb ellenszere, — mert a kivilágított üzleteket nemcsak a rendőrség hanem maga a járó-kelő közönség is megfigyelheti és ellenőrizheti s az ily üzle-

tekbe a betörők, amint a gyakorlat bizonyítja nem szívesen látogatnak el.

A főkapitány igen gyakran nemcsak szóval, hanem a hírlapok útján figyelmeztette az üzlettulajdonosokat, hogy a saját érdekében ne mulasszák el ez óvrendszabály alkalmazását, azonban egyes kereskedők a figyelmeztetések dacára sem tartották szükségesnek a főkapitány intéseit megszívlelni. Ezekon kívül nagyban megkönnyítette Pollacsek Zsigmond a betörők munkáját azáltal, hogy az általaános ékszerész szokás ellenére az aranyműveket éjszakára nem zárta el az üzletben levő Wertheim szekrénybe, aminek feltörése mégis csak megnehezítette volna a betörők munkáját, e szokás betartása már azért is kötelessége nagyobb értékekkel dolgozó üzlettulajdonosokat, mert esetleges tűz esetén a bekövetkezendő károsodásnak ez az egyedüli óvszere.

A legnagyobb foku gondatlanság terhel Pollacsek Zsigmondot végül a tekintetbe, hogy üzletét betörés ellen nem biztosította. Saját maga ellen vétkezett a midőn az ékszerészek első kötelességét elmulasztván, biztosítás nélkül tartott üzletében oly horribilis értékű aranyműt. Könnyelműségének nagyon megadta az árát.

A midőn még a Pollacsek-féle betörés az üzlet tulajdonosok élénk emlékezetében van, a rendőrség ismét megragadja az alkalmat és figyelmezteti a nagyobb értékeket tartalmazó üzletek tulajdonosait, hogy ne sajnálják azon csekély áldozatot amelyben az üzletek éjjelre való kivilágítása és a redőnyökön a kémnyílások alkalmazása kerül, mert az óvrendszabályok alkalmazása. A tulajdonosok saját anyagi érdekének, vagyon biztonságának megóvását célozzák s ezen kívül a rendőrség szolgálatát nagyban megkönnyítve lehetővé teszik, hogy nem csak a rendőrség, hanem maga a város közönsége is gyakorolhatja a kivilágított üzletek ellenőrzését s így eleit vehetik a betörők vakmerő garázdálkodásának.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Erdészleány.

Szombat: A botrány.

Vasárnap: d. u. Elvált asszony, este: A cigány.

A bérlők figyelmébe ajánlja a színház igazgatósága, hogy a bérleti összeg második részlete esedékessé vált s ezután is kéri a bérlőközönséget, hogy szíveskedjenek e részletet a színházi irodában befizetni.

Erdészleány. Ma este Jarnó látványos, dallamos zenéjű operettjét elevenítik fel a színházban. Ehhez a romantikus kedves operetthez a múlt szezon egyik legzajosabb és legtartóssabb sikere fűződik s a mai előadás érdekességét nagyban fokozza, hogy a főszereplők egészen újak Zsigmondi Anna, Barthé Etel, Polgár Mariska játsszák a fő női szerepeket. Pompás szerepe van Hajnalnak, Asszonyinak, Kasainak, Tóth Eleknek.

A botrány. Holnap szombaton ötödször kerül a nagyvárad közönség elé Henri Bataille szenzációs drámája a Botrány. Ez az igalmas, de meghatós poétikus dráma a modern dráma irodalom egyik legszenzációsabb darabja. A nagyvárad színpadon kitűnő előadásban került előadásra Bataille darabja s előre látha-

tólag még sokáig vonzó darabja lesz a szezon műsorának.

A vasárnapi előadások. Vasárnap délután félhét órákkal először adják elő az Elvált asszonyt a múlt szezon e zajos sikerű slágerét: este Szigligeti Czigányát játsza el Hunyadi József. A kiváló színésznek ez az egyik parádés szerepe.

TÁVIRATOK

Expedíció a Déli Sarkra.

Washington, február 3. Peary azt az indítványt tette, hogy a National Geographical Society és a Peary-sarkkutatóklub közösen szervezzék expedíciót és indítsák el a Déli Sarkra Peary-Roosevelt-gőzösén ősszel indulna el útjára. Az expedíció támaszpontja a sarkvidéken éppen szemben volna az angol expedíció támaszpontjával. Egyelőre külön e célra kiküldött bizottság tárgyalja az anyagi oldalát a vállalkozásnak.

MULATSÁG.

Az evangélikus nőegylet tea-estélya.

A nagyváradai evangélikus nőegylet szerény keretben tervezett tea-estélya pompás mulatsággá nőtte ki magát, amelynél külön, kedélyesebb nem volt a farságon. Csak az a kár, hogy nem volt elég helyiség, mert a Pannonia-étterem összes helyiségei szűkek voltak annak a hat-hétszázra menő előkelő közönségnek, amely megjelent a pompás mulatságon. Városunk legszebb asszonyai és urleányai szolgáltak fel a teát és a tömegtelen pecsenyét, hideg felvágottat. Este nyolc órakor kezdetét vette a téli-keresztény a tánc Récz Imre kintő zenekarnak játéka mellett s kora hajnalig járta száz párnál több fáradhatatlanul. A nőegylet büszke lehet a bár nagy fáradtsággal elért fényes sikerre. A bevétel közel 700 korona.

Az izraelita nőegylet estélya. Február 2-án jól sikerült estélyt rendezett a nagyváradai izraelita nőegylet a Kereskedelmi Csarnokban. Műkedvelők adták elő Herczegh Ferenc-Gyurkovics lányok című darabját. A szereplők mindegyike igen ügyesen vitte szerepét. Az előadás után hajnalig tartott a tánc a legjobb kedély mellett. Ugy az anyagi, mint erkölcsi siker igen szép volt.

Igazságszolgáltatás.

Elítélt legények. A váncsodi gyilkosság ügyében tegnap hozott ítéletet a nagyváradai törvényszék, mint esküdtbíróseg. A tegnapi napon a védbeszédre került a sor. Lázár Aurél és ifj. Zsigre Miklós védők hosszú beszédükben igyekeztek védenekik ártatlanságát bizonyítani. Ezután Csulyok Béla elnök tartalmas resuméja után az esküdtek Ursz Tógyert és Kis Mihály vádlottakat bűnösöknek mondták ki, miért is a törvényszék Ursz Tógyert 12 évi, Kis Mihályt pedig 5 évi fegyházra ítélte.

NYILTTÉR.

Ez nem maradhat így tovább!

Az osztály fele hiányzik, a másik fele meg van hűlve. Így nem végezhetem el az osztállyal a kitűzött anyagot. Csak szoknának már hozzá a szülők, hogy mindig adnának gyermekeiknek néhány valódi Fay-féle szódéni ásványpasztillát! Ezzel jót tennének magukkal, az iskolával s a gyermekkel is. Azok a gyermekek, a kik rendszeresen szedik a Fay-féle szódéni ásványpasztillát, tapasztalásom szerint mindig frissek és vidámak könnyen csusszák át a legkeményebb telet is. Fay-féle szódéni ásványpasztillái minden idevágó üzletben kaphatók, egy doboz ára 1.25 kor. Utánzatot ne hagyjon magára erőszakolni. Főképviselet Magyarország és Ausztria részére: V. Th. Guntzert, cs. és k. udv. szállító, Wien IV. Grosse Neugasse 17.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonátözsde határidői.

Budapest, február 3.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza apr.	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri jul.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közúti vasut	552.—
Városi villamos vasut	239.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1909. febr. 3.

Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.75
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Hervát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papírban	185.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	160.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.55
20 márkás arany	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	90.40

REGÉNYCSARNOK.

A réthegeyi választás.

Írta: Barabás Szaniszló.

(Folytatás.)

53

Ezeket mondva a főkortes barátjának kezét nyújtott s az utcára sietett. Nedvesi ellenben a választási terembe ment s ott egy ablak mellettségben letelepedvén a szavazás menetét kísérelte figyelemmel.

Némileg felvidult ismét kedélye, midőn néhány község szavazói közül nagyobb rész nevét említé.

Már azon reményt kezdé táplálni, hogy Nudelhübert utóléte. Hogy teljes bizonyosságot szerezzen, az elnökhöz közeledék s tőle kért eziránt felvilágosítást.

Ez azonban őszinte szánalom kifejezésével adá tudtára, hogy Nudelhübertnek még mindig 200 szavazattal van többje, mint neki.

E kellemetlen hír megint elkomorítá; csüggeteg fővel foglalt az elnök mellett helyet s szórakozva mereszté szeméit a perczgő tollakra, melyek a szavazók neveit örökíték meg a jégzökönyvek lapjain.

Nem messze tőle néhány uri ember vitakozott egymással. Jól hallotta, midőn egyikük ezeket mondá:

»Az ember valóban nem tudja, hogy kinek adja szavazatát, egy hivatalnoknak, ki a kormánytól függ, vagy egy földesurnak, ki független ugyan, de önző korteseinek játék-szere?»

Nedvesi mindenféle színeket váltott e nyilatkozat hallatára; ide-oda fészkelődvén székén s keserűségében szemüvegét orrára cipvén, boszút szikrázó szemekkel méregette azon embert, ki oly kedvezőtlenül ítélte felőle.

Most B. helységre, Rostonyi falujára került a sor. Tüstént elő ugrott azon esküdt, ki nem rég egy térképpel járta be a községeket s azon kézzelfoghatóság kimutatni törekedett, hogy Nedvesinek nem leend többje három és fél falunál s villogó szemekkel ijeszgette a parasztokat.

Először is a svábok szavaztak és pedig az esküdt meglepődésére; de midőn hallá, hogy az oláhok kezük keresztjegyével erősített igéretük dacára is Nedvesit éteiték és nem Nudelhübert, mint egy pulyka kakasban felforr benne a méreg s öklét fenyegetőleg emelte a szakadárak ellen.

(Folyt. köv.)

Dr. V. HOSKIS GYULA.

Árverési hirdetmény.

A jászóvári prépostság tulajdonát képező Biharvármegye Körösszeg község határában fekvő mintegy 48 kat. hold kiterjedésű erdejében található 2986 db illetve csoport nagyobb részben tölgy kisebb részben szilfából álló faállománya, mely 881 kbmt. mű és 2300 ürméter tűzifára becsültetett f. évi február hó 19-én délelőtt 10 órakor Pecszenmártonban az erdőgondnokság irodájában zárt írásbeli ajánlatokkal kapcsolatos nyilvános szóbeli árverésen el fog adatni.

Az árverési és szerződési feltételek az aulirott erdőgondnokságnál bármikor megtekinthetők vagy levélelbeli megkeresésre az érdeklődőknek megküldetnek.

Pecszenmárton, 1910. évi január hó.

Prépostsági erdőgondnokság.

Pecszenmárton

u. p. Félix-fürdő, Biharvármegye.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%
kamatot fizet.

FLONTA MIHÁLY

építő vállalkozó

Telep és iroda **Pereces-utca 9.**

Elvállal: templom, iskola, körjegyzőség és mindennemű magán-épület tervezését és építését.
Cement gyártmányok állandóan vannak raktáron, megrendelések elfogadtnak.

Állandó műsirkő raktár.

Költségvetéssel készséggel szolgál.

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol minden szoba- és konyha-butort raktáron van. Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Butortisztítást és szakszerű javításokat a legolcsóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a tenni céget felkeresni.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **mehtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **W o l f r a m** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

S a izzólmpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.
Mindenemű **izzólámpa különlegességek,** fényképezési lámpák, ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1/2 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítést, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh henteszel szemben helyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, tea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörköldéjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásár megkezdődött nagyban és kicsinyben olcsó árt. 2 kgr. kuba és gyöngykávé bérmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, balkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olcsó árban. Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Tisztelettel tudatjuk, hogy az élesdi erdőseinkben

termelt tűzifa szállítását és eladását

■ ■ megkeztük ■ ■

s ajánljuk vagononként

■ és méterenként ■

I-ső osztályu

≡ **bükkhasáb tűzifánkat** ≡

és vágott fát házhoz is szállítva.

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.) és **Friedl és Társához** Teleky-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koepfer-rendszerű Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Első Nagyvárad Vas- és Rézbutorgyár

Nagyvárad, Szacs vay-utca 17. és Kapuczinus-utca 5. sz.

Készít mindennemű

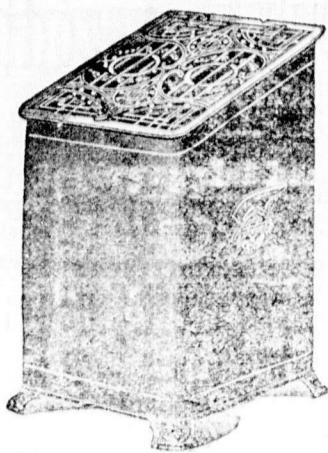
vas- és rézbutorokat

tisztítani és *állandóan megtartják rendes fényüket.*

sodronyágybetéteket a leszolidabb árak mellett. — Használt rézbutorok ujonnan való átalakításra felvállaltnak olcsó áron. Tisztítani nem kell, mert a fényt állandóan megtartják.

a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. **Hálószoba butorokat sárgarézből,** angol minta szerint, amelyeket nem kell

Szabalmazott féregmentes

== Kályha kiállítás ==

hosszanégo **METEOR** kályhából, kályhatálcák, előtétek, faládák, széntartók, kályhaellenzők, paravánok legszebb kivitelben. Valódi porosz fütöszen

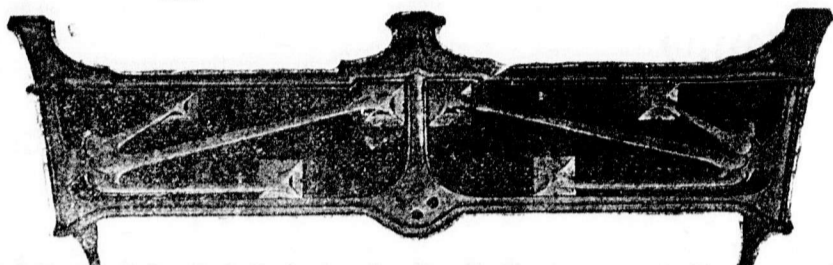
Telefon 390. sz.

Tarsoly és Risztó

különlegességü vaskereskedésében, Rákóczi-ut.

M. KIR. LŐPORÁRUDA

és mindennemü töltények raktára.

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert utca, ipartestületi ház.

Van szerencsem, úgy a helybeli, min a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát újonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajáttermésű boraimat mérsékelt árakon biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtainak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4 szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó mellék helyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál Kossuth-utca 4. szám.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

26129—1909. szám.

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság ezennel közhírré teszi, hogy az Élesdi Erdőipar és Koeffler rendszerű Fatelítő részvénytársaság által felállítani szándékolt tűzifa telep telependezése tárgyában f. évi február hó 5-ik napjának délelőtt fél 12 órája Várad-velencén a Rimanóczy-féle 4077. gyártelepen helyszíni tárgyalást tűzött ki, a mely körülményről az érdekeltek oly figyelemzetéssel értesítetnek, hogy esetleges kifogásaikat a helyszíni tárgya-

lás alkalmával adják elő, mert a később teendő felszólamlások figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1909. december 23.

Gerő,
rendőrkapitány.

Megnyilt!

Megnyilt!

Savoy-

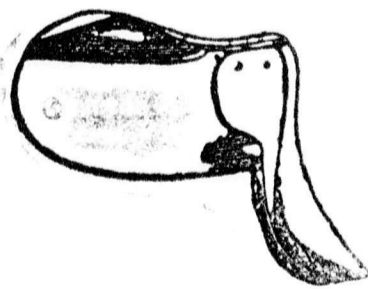
a főváros legszebb utvonalan, nyugodt és előkelő helyen.

nagyszálloda

Budapest, VII., József-körút 16. sz.

A főváros legmodernebb és legújabb szállodája, 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés. Hideg és meleg vízvezeték minden vendégszobában, Lift. Vacuum cleaner. Villanyvilágítás. Társalgótérmekek. Legnagyobb kényelem. Előkelő étterem és kávéház. Interurban, telefon. Mérsékelt árak, szobák 3 kor. tól feljebb, fűtés, világítással együtt. Modern egészségügyi tekintetek szerint berendezve. — Villamos vasut-közlekedés az összes pályaudvarokkal.

LÖRINCZ MÓR Nagyvárad, Bémer-tér.

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, alkatrészek és lemezekből.

Utazó bőröndök, elegáns kézi kofferek, női kézi tarsolyok, uti kosarak, kupé és vasuti méretben. Gyermekekocsik, velocipédek nagy választéka.

Sport és lovagló eszközök.

Fénykép szerek, lemezek és készülékek!

Kérjen árjegyzéket!

